23e jaargang
september 2003
verschijnt 4 x per jaar

BUITENBAND

Orgaan van de Vereniging van Gepensioneerden ANWB

Redaktie
Tine den Boer
Gerda Borsje
Wim de Graaf
Jan Korstjens (eindred.)
Frankje Noordervliet
Puck de Rover
Leo Scheffer

Bestuur VG-ANWB
R.C. Olland, voorzitter
N.J. Paardekooper, vice voorzitter
H. Mast, secretaris
mevr. C.W.J. Jongsma,
2e secretaris.
M.A.G. Bos, penningmeester
B. Druif, lid
B.G. Schefferlie, coördinator
regio contactpersonen

Secretariaat
H. Mast
Schellinglaan 26
2271 VE Voorburg
Tel. 070 - 386 18 75
e-mail: hilbmast@euronet.nl
mevr. C.W.J. Jongsma,
ledensecretariaat/berichten
Van Kijfhoeklaan 46
2597 TD Den Haag
Tel. 070 - 328 12 63

Postrekening
t.n.v. Penningmr. VG-ANWB
onder nummer 3816027

Produktie
Pallas Offset, Den Haag

Kopij voor decembernummer
Inzenden uiterlijk 1 november 2003
naar redactiesecretariaat:
mevr. F.J. Noordervliet
P. Gabriëlstraat 17
2596 VA Den Haag
Tel. 070 - 324 74 33

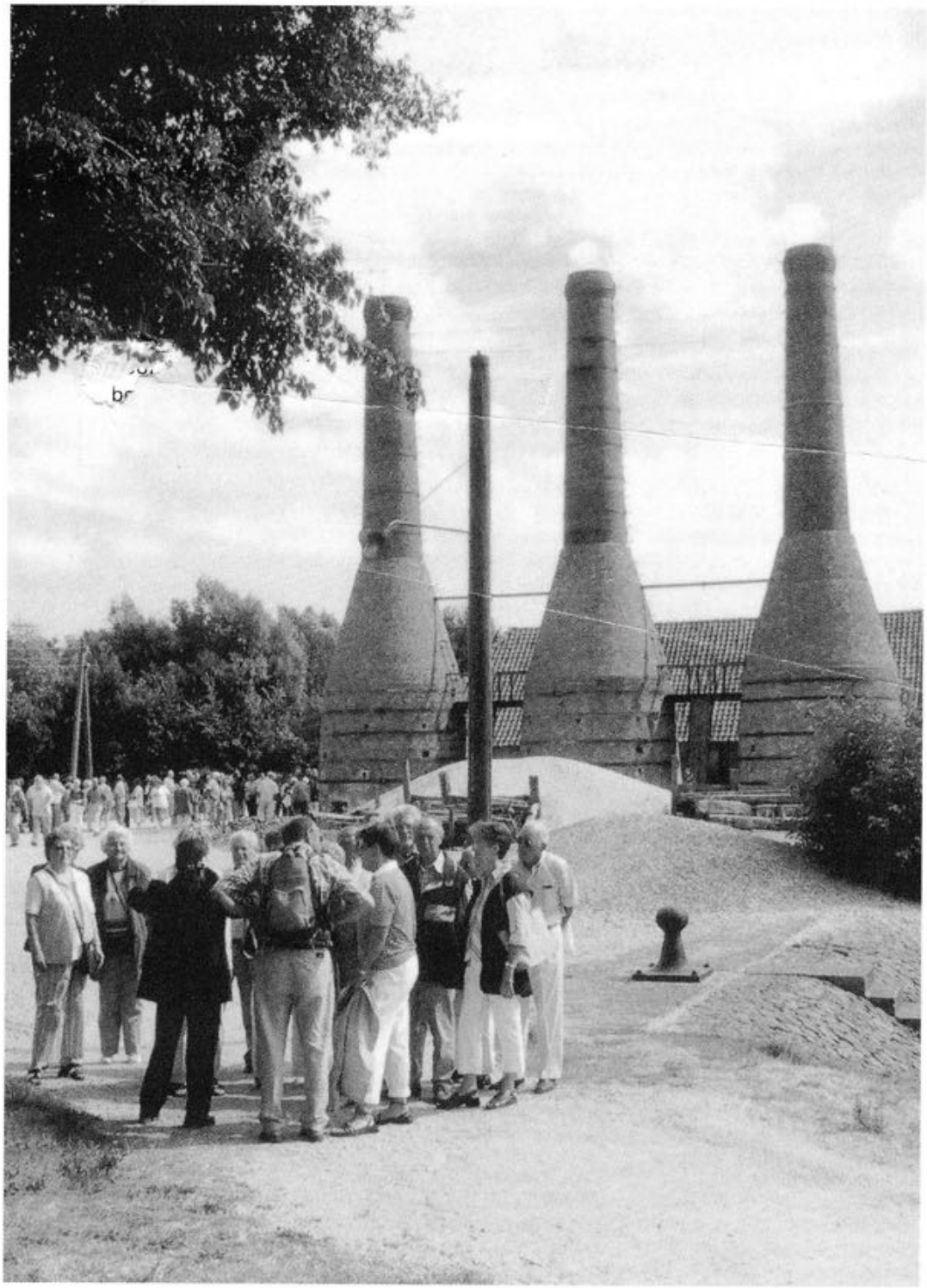

VG-ANWB in het Zuiderzeemuseum; met op de achtergrond de "kalkovens"

PENSIOEN PRIVÉ

Geluk is er om gedeeld te worden.

Gerrit en Diekje Vreeman
23.7.1963 - 23.7.2003

In 1957 op de dansvloer gebeurde het; daar kwamen ze elkaar tegen, leerden elkaar kennen en dat ging dieper en dieper en in 1963 gaven ze elkaar het ja-woord. Gerrit werkte toen bij de gemeente Rheden en ze gingen in Velp wonen. In juni 1964 kwam Gerrit bij de ANWB. Hij werd technochef van het keuringsstation in Arnhem. In de avonduren gaf hij de cursus "Pech onderweg". Na negen jaar ging hij mobiel keuren. Ze verhuisden in 1976 naar Silvolde waar ze nu nog wonen. Inmiddels hadden ze twee kinderen; de huishouding en de verzorging van de kinderen was Diekje toevertrouwd. Toen de kinderen naar school gingen is ze parttime gaan werken in de kantoorboekhandel. Tot de sluiting van het keuringsstation in 2000 bleef Gerrit bij de afdeling autokeuringen. Daarna is hij met de VUT gegaan.
Tussen 1998 en 2000 kregen ze twee kleinkinderen waar ze heel veel plezier aan beleven. Ze wonen ook vlakbij, om precies te zijn 3 km.
Vanaf 1976 hebben Gerrit en Diekje de ANWB-kampeerreizen begeleid zodat Gerrit zijn technische kennis ter beschikking kon stellen van de deelnemers. Ze doen dat nog steeds; zo'n 36 reizen hebben ze al gemaakt. Maar ook samen en vroeger met de kinderen gaan ze er met de caravan op uit.
Druk, druk, druk, hebben ze het zoals alle vutters en gepensioneerden. Gerrit is een trouwe supporter van de voetbalclub "De Graafschap"; geen thuiswedstrijd slaat hij over. Daarnaast hebben ze beiden belangstelling voor allerlei sportevenementen op de TV. Tuinieren en lezen doen ze ook en Diekje heeft het tellen van haar borduurpatronen nog niet verleerd. Met veel vreugde en dankbaarheid hebben ze hun veertigjarig huwelijk herdacht. Extra luister kreeg die dag door een prachtig bloemstuk van de VG-ANWB waarvoor Gerrit en Diekje langs deze weg graag willen bedanken. Wij wensen jullie nog veel goede en gezonde jaren toe.

John en Wies Aschman
21.8.1963 - 21.8.2003

John leerde Wies in 1957 kennen. In die tijd stond hij na schooltijd op de markt bij zijn vader, die daar kamerplanten verkocht. John moest helpen bij het verkopen en inpakken. Wies liep langs de kraam en John zag niet veel planten meer; dat kan iedereen begrijpen. Zo is het gekomen. In 1963 op 1 april, het was geen mop, begon hij bij de ANWB en meteen vroeg hij een vrije dag want op 3 april gingen ze in ondertrouw; 21 augustus was de grote dag met veel regen maar toch een onvergetelijke dag. Vijf jaar hebben ze ingewoond op één kamer. Via mevrouw Brandsma hebben ze een huisje kunnen betrekken dat van de ANWB was, aan de Cantaloupeburg. Ze wonen er nog steeds maar nu is het hun eigendom.
Ze kregen een mooie zoon en dochter en zijn inmiddels opa en oma van twee prachtige kleinzonen. Bij de ANWB is John altijd op dezelfde afdeling werkzaam gebleven. Wel is hij verschillende malen uitgeleend zoals in de beginperiode van de opzetting van de verlichtingsakties (wel heel anders dan later). Ook heeft hij veel repatriëringen gedaan o.a. een buggy brengen op de trailer naar Porto Ercole samen met collega Gerard Kerkhof. Deze buggy was bestemd voor Prins Bernhard, die ze ook hebben ontmoet en met wie ze gezellig wat hebben gedronken. Hij heeft ook een hotel voor ze geregeld en Gerard kreeg een zwembroek te leen. Via de ANWB heeft hij veel aan sport kunnen doen. Zo is hij al jaren lid van de tennisvereniging. Ook hebben Wies en hij paard gereden bij de ANWB ruiterclub waar ook Frankje lid van was. Sedert 1 juni 2002 is John met de VUT en het bevalt hem uitstekend; veel bezig met de kleinkinderen en ook weer bij zijn oude voetbalclub terecht gekomen. Een dag per week verricht hij daar met anderen hand- en spandiensten.
Op 21 augustus hebben ze een groot feest gegeven bij de "BANG on the beach" club in Kijkduin.
Wij wensen jullie nog veel gelukkige jaren toe.

Frankje.

Harry en Nelly Henskens
13.7.1963 - 13.7.2003
Hartelijk dank; wij waren aangenaam verrast toen we op onze 40-jarige huwelijksdag een bloemstuk ontvingen van de VG-ANWB.
Pas een jaar met de VUT, na 37 jaar werken bij de Wegenwacht, versterkt dit het gevoel er bij te blijven horen.
Nogmaals hartelijk bedankt.

Harry en Nelly Henske

Vraag

alles wat leeft wordt ouder
een boom een hond een kat
waarom dat spaansbenauwde
en hoe verhinder je dat

moet je soms vegetarisch eten
niet roken niet drinken op dieet
hollen je te barsten zweten
geloof me niemand die het weet

moet je trachten jong te blijven
wat is daarvan het geheim
ik bedenk tijdens dit schrijven
kan het een beetje humor zijn

Tine den Boer

PERSONALIA

Nieuwe leden:
M.A.J. de Bree, Lavendelhof 16, 3434 XS Nieuwegein; WW
A.W.J. Crijnen, Ponjaardruwe 120, 6218 SM Maastricht; WW
H. Eimers, Vestastraat 108, 1829 XS Alkmaar; WW
H. Kila, Ir Lelylaan 140, 8471 ML Wolvega; WW
B. Koens, Brikkenwal 15, 2317 GT Leiden; Belangenbehartiging
G.J. Kouwenhoven, Dunantstraat 1089, 2713 TM Zoetermeer; superv.caravans
Mevr. E.D. Peffer-Blankestijn, Glenn Millerhof 38, 2551 JZ Den Haag, HV/klantenservice
C.H. Steenwinkel, Zuringveld 14, 2742 GP Waddinxveen;
Mevr. W.M. Vervoorn, Kamillestraat 1, 2403 VC Alphen a/d Rijn; secretaresse BJZ
A. Wölcken, Koekoekslaan 68, 3121 XK Schiedam

Verhuisd:
Mevr. H. Bakker-Buitenhuis, Morsestraat 151, 2517 PP Den Haag
Mevr. M.H. Kerklaan, Heerenveenseweg 20, 8471 BE Wolvega
Mevr. J.P. Jonkers, Zorg- en behandelcentrum "Elisabeth", Leuvenaarstraat 91, 4811 VJ Breda
H.A. Kluis, p/a Fam. v.d. Berg, Mr. J.M.M. Hamerstraat 63, 3438 BV Nieuwegein
B.N. van Uitert, Dorpsstraat 24; Apt. 2, 2751 AZ Moerkapelle
A.H.W. v.d. Wetering, Belgischeplein 16, 2587 AP Den Haag
A.H.M. van Zandvoort, Bakkersweg 2, 3761 BG Soest

Gewijzigd telefoonnr:
J.A. Valkhof, Wateringen: 0174-294272

Overleden:
21 februari: Mevr. J.A. Triebert-Vroegop, Den Haag; LA-Li
5 juli: Mevr. G.Th. Verkolf, Den Haag; medewerkster Bedrijfsrestaurant
10 augustus: Mevr. G.M. Kokkelkoren, Zwolle; vestigingsmanager
Velen onder ons zullen aan deze collega's, en eventueel aan hun verwanten, goede herinneringen bewaren.

Berichten voor PERSONALIA kunt u zenden aan ledensecretariaat: Carolijn Jongsma, Van Kijfhoeklaan 46, 2597 TD Den Haag.

INFORMATIE OVER HET PENSIOENFONDS VAN DE ANWB

van mr. M. van Aalst-Philippus, lid van de Raad van Advies van het pensioenfonds.

In de Arbeidsvoorwaarden Info van 17 juli jl. hebt u kunnen lezen dat ook het pensioenfonds van de ANWB een moeilijke tijd doormaakt en dat er daarom maatregelen genomen moeten worden om de vermogenspositie van het fonds te verbeteren. Ook de gepensioneerden zullen daaraan moeten bijdragen.

Dekkingsgraad van het pensioenfonds van de ANWB

De Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK) die toezicht houdt op de pensioenfondsen in Nederland stelt bepaalde eisen aan pensioenfondsen. Zoals in de Arbeidsvoorwaarden Info wordt vermeld moet de dekkingsgraad van een pensioenfonds altijd tenminste 105% bedragen. Het pensioenfonds van de ANWB zat daar iets onder, maar door een storting van de ANWB wordt dit in 2003 hersteld. Een dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat een pensioenfonds precies genoeg vermogen bezit om zijn verplichtingen na te komen. De PVK eist 5% extra om technische risico's te kunnen opvangen.
De PVK eist echter meer. Een pensioenfonds moet een buffer hebben om onder meer beleggingsrisico's en het risico van een lage rente, op te vangen. Een fonds hoort daarom een dekkingsgraad van tenminste 120% te hebben. Volgens nieuwe maatstaven van de PVK moet het pensioenfonds van de ANWB in de toekomst zelfs een dekkingsgraad van 135% hebben.
Indien een pensioenfonds een lagere dekkingsgraad heeft dan 120%, zoals bij het fonds van de ANWB het geval is, dient het pensioenfonds binnen 8 jaar orde op zaken te stellen. Ieder fonds met een zogenaamd reservetekort moet een herstelplan bij de PVK indienen. Indien de vermogenspositie van een pensioenfonds beneden de norm is, kunnen een aantal maatregelen worden genomen om de vermogenspositie van het fonds te verbeteren, zoals het verhogen van de premie voor werkgever en/of werknemers en het niet of minder indexeren van de pensioenen.
Het bestuur van het pensioenfonds van de ANWB heeft in juli een voorlopig herstelplan bij de PVK ingediend. In dit plan staat welke maatregelen zullen worden genomen om in 8 jaar tijd weer een dekkingsgraad van 120% te halen. In dit herstelplan wordt uitgegaan van een aantal prognoses, waaronder een door het fonds uit zijn vermogen te behalen rendement van 6,1%. Indien dit rendement niet wordt gehaald, zijn wellicht aanvullende maatregelen nodig. Wordt een hoger rendement gehaald, dan zal de dekkingsgraad van 120% eerder worden bereikt en kunnen een aantal maatregelen, zoals de korting op de indexatie, hopelijk eerder worden gestopt.
Volgens dit herstelplan zullen zowel de werkgever, de werknemers als de gepensioneerden een bijdrage leveren. Over de bijdragen van de ANWB en de werknemers is in het kader van de CAO-onderhandelingen overleg gevoerd met de vakbonden. Dat heeft geresulteerd in een onderhandelingsresultaat dat door de leden van de vakbonden is goedgekeurd. Met de vakbonden zal nog een afrondend tekstueel overleg plaatsvinden in september.
Daarna is de Raad van Deelnemers en -Advies van het pensioenfonds van de ANWB aan de beurt. Voor maatregelen waarvoor het pensioenreglement moet worden aangepast, is de goedkeuring van de Raad van Deelnemers vereist. Over andere maatregelen mag de Raad van Deelnemers en -Advies adviseren. Maatregelen die alleen de gepensioneerden betreffen, zoals de korting op de indexering, maakten geen deel uit van de CAO-onderhandelingen, maar zullen worden voorgelegd aan de Raad van Deelnemers en -Advies. In het herstelplan is dus ook een voorbehoud gemaakt voor de vereiste goedkeuring en advisering door de Raad van Deelnemers en -Advies.

Indexering van pensioenen

Indexering zorgt er voor dat de pensioenen waardevast zijn, dat wil zeggen dat de pensioenen zo mogelijk worden verhoogd met een percentage gelijk aan de inflatie. Indien de pensioenen de loonontwikkeling volgen, wordt gesproken over welvaartvast.
Indien geen indexering plaatsvindt, wordt een pensioen steeds minder waard, omdat de prijzen in de loop der jaren over het algemeen worden verhoogd. De pensioenen van de gepensioneerden van de ANWB zijn in beginsel waardevast.
Vrijwel alle pensioenfondsen die in hun reglement indexering van de pensioenen toezeggen, doen dit echter onder het voorbehoud dat het fonds over voldoende middelen moet beschikken om de indexering te financieren. De toezegging om te indexeren is dus voorwaardelijk.

Korting op de indexering van de pensioenen bij de ANWB

In het herstelplan dat naar de PVK is verzonden wordt vermeld dat de indexatie van de pensioenen met 20% zal worden gekort gedurende een periode van 8 jaar. In de Arbeidsvoorwaarden Info wordt zelfs geschreven over een periode van 10 jaar. Ook is er sprake van om in 2004 de indexatie extra te korten.
Volgens de prognose zal de inflatie volgens de toegepaste index in 2003 2,5% bedragen en in de jaren daarna 2% per jaar. Een korting van 20% wil dan zeggen dat in 2004 de pensioenen niet met 2,5% zullen worden verhoogd, maar met 2%. In de jaren daarna niet met 2%, maar met 1,6%.

100% indexering		80% indexering		Verschil p.m.	Verschil p.j.
2,5%	2050,00	2,0%	2040,00	10,00	120,00
2,0%	2091,00	1,6%	2072,64	18,36	220,32
2,0%	2132,82	1,6%	2105,80	27,02	324,24
2,0%	2175,48	1,6%	2139,50	35,98	431,76
2,0%	2218,98	1,6%	2173,73	45,25	543,00
2,0%	2263,37	1,6%	2208,51	54,86	658,32
2,0%	2308,63	1,6%	2243,84	64,79	777,48
2,0%	2354,81	1,6%	2279,74	75,07	900,84
2,0%	2401,90	1,6%	2316,21	85,96	1028,28
2,0%	2449,93	1,6%	2353,26	96,67	1160,04

Om duidelijk te maken welke gevolgen dit heeft, volgt hierboven een rekenvoorbeeld op basis van een pensioen van 2000,00 euro per maand. In de eerste kolom wordt berekend met hoeveel het pensioen jaarlijks zou worden verhoogd, indien de indexatie volledig zou zijn. In de tweede kolom wordt berekend hoeveel de verhogingen bedragen indien voor 80% wordt geïndexeerd. In de derde kolom wordt het verschil per maand en in de vierde kolom het verschil per jaar weergegeven. Dat verschil is het bedrag dat het pensioen maandelijks resp. jaarlijks minder waard wordt door de niet volledig gecompenseerde inflatie. Omdat de korting jaarlijks terugkeert, wordt het verschil ieder jaar groter.

Je kunt dit ook omzetten in een percentage dat geldt voor elk pensioen. Na 8 jaar 20% korting op de indexering is het pensioen 3,75% minder waard geworden dan een volledig geïndexeerd pensioen, na 10 jaar 4,84% minder. Indien in 2004 de indexering met een hoger percentage zou worden gekort of indien de inflatie in de toekomst hoger zal uitpakken dan volgens de prognose, wordt het percentage en dus het bedrag dat het pensioen jaarlijks minder waard wordt nog hoger. Indien vervolgens weer volledig wordt geïndexeerd, zal het percentage waarmee het pensioen is verminderd altijd blijven doorlopen, tenzij in de toekomst de pensioenen boven 100% indexatie extra zouden worden verhoogd.

Standpunt van de gepensioneerden in de Raad van Advies

Op het moment dat dit stukje geschreven wordt, moet het overleg tussen Bestuur en Raad van Deelnemers en -Advies nog plaatsvinden. Uw vertegenwoordigers in de Raad van Advies zullen in het komende overleg het volgende standpunt innemen.

Wij menen dat er helaas niet aan ontkomen zal kunnen worden dat ook de gepensioneerden hun bijdrage zullen leveren aan het herstel van de vermogenspositie van het pensioenfonds van de ANWB. Ook de werkenden moeten een belangrijke bijdrage leveren. Zij leveren in 2003 eenmalig 1,25% salaris in, d.w.z. dat zij geen salarisverhoging krijgen van 2,5% bij een inflatie van 2,5%, maar slechts 1,25% salarisverhoging ontvangen in 2003. De ANWB zal vervolgens jaarlijks 1,25% van de loonsom in het pensioenfonds storten. Bovendien wordt de pensioenpremie voor de werknemers verhoogd van 6,5% naar 8%. In beginsel is de premieverhoging een tijdelijke maatregel.
Het is moeilijk om een vergelijking te maken van hetgeen de werkenden in totaal moeten inleveren en wat de gepensioneerden. Dit hangt van vele factoren af. Het is echter wel duidelijk dat de gepensioneerden op de langere duur meer pensioen moeten inleveren dan de werkenden aan salaris, omdat de korting op de indexatie niet eenmalig is, maar volgens het voorstel gedurende 8 jaar of zelfs 10 jaar jaarlijks opnieuw wordt toegepast.
De korting op de indexatie is ernstiger naarmate deze langer duurt. Daarom zullen wij er voor pleiten om de periode van korting zo beperkt mogelijk te houden, in ieder geval niet langer dan 8 jaar. Indien van de gepensioneerden zal worden verlangd dat in 2004 een korting van 50% op de indexatie van de pensioenen zal worden toegepast, omdat de werkenden ook 1,25% inleveren, zullen wij ons daartegen verzetten. De pensioenen zullen immers niet eenmalig minder dan 100% indexatie krijgen, maar een lange reeks van jaren.

Wij hopen natuurlijk dat de effectenbeurs zich spoedig weer zal herstellen, zodat het vermogen van het pensioenfonds ook door middel van koerswinsten weer zal groeien. Daarom zullen wij voorstellen dat er regelmatig getoetst zal worden of de korting op de indexatie nog wel noodzakelijk is. Er kan dan ook rekening worden gehouden met andere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een hogere inflatie dan volgens de prognose of overheidsmaatregelen die de AOW betreffen.

30-8-2003

Regio-contactpersonen VG-ANWB

In de BUITENBAND van juni jl. publiceerden wij de portrettengalerij van de VG-ANWB-contactpersonen.
Over de foto van Lida Spaans konden wij toen niet beschikken. Nú wel: Kees Spaans en Lida Spaans.

5b. dhr. en mevr. Spaans

Kgeffetrug

Op een mooie najaarsmiddag parkeerde ik mijn vuurrode Coltje tussen de coniferen van het seniorencomplex, zoals ik een "bejaardentehuis" liever betitel. Het droeg de naam van de straat waaraan het lag en die straat droeg weer de naam van een in onze stad zeer bekende dichter/dominee. Terwijl ik de parkeerplaats afliep dacht ik nog even na over die dichter.

Mijn vader citeerde hem vaak en declameerde dan met pathos:

"Wel menigmaal zei de melkboer
Des morgens tot haar meid:
"De stoep is weer nat". Och hij wist niet
Dat er 's-nachts op die stoep was gescheid."

Liet opzettelijk de "R" weg in het laatste woord hetgeen ons schaterlachend aanmoedigde hem te corrigeren over de verbuiging van dit werkwoord. Mijn moeder kon dat altijd maar matig waarderen. Ik betrad het gebouw, dat al wat ouder was. Het woord "Residence" was toen nog niet uitgevonden, maar het geheel was ruim van opzet en straalde allure uit. Het was stil in de hal. De stilte van de ouderdom. Het mediterende leven in deze fase; op dit uur van de dag waarschijnlijk bezig met herinneringen uit vervlogen jaren, nog geen behoefte aan TV, of misschien een uiltje knappend. Jongeren noemen het soms de leegte van het bestaan, maar dat bestrijd ik. Toegegeven, er was geen taak meer, geen moeten, geen run op de tijd. Er was alle tijd en hoe die ingevuld werd, was voor ieder anders, maar zeker zinvol. In de gang klonk gekletter van bestek. Verzorgsters liepen achter karretjes met restanten van het middagmaal. Half lege bordjes met een wit papje waaronder ik bloemkool rook. Niet aangeroerde toetjes vlaflip. De resten van een balletje gehakt. Met een routinegebaar mikten ze het in een container.

Foto: Leo Scheffer

Ik stond voor de deur van de oude dame die ik ging bezoeken, en klopte aan. Na haar: "de deur is open" betrad ik het kleine halletje. In de kamer zat ze gebogen bij een enorm verlicht vergrootglas dat de helft van de tafel in beslag nam. Daaronder lag een zachtroze kleedje waarop kleine figuurtjes werden geborduurd. Het hoofd met de zilvergrijze krullen, de ogen strak gericht, was in opperste concentratie. Ze keek op en straalde: "Heerlijk kind, wat ben je lekker vroeg. Kijk eens, ik schiet al aardig op. Met Kerstmis is het af." Ik bekeek het borduursel, de heel fijne kruissteekjes, een aardbei, twee kersjes aan een steel, een champignon, en daartussen kleine kaarsjes. "Er komt een randje langs. Dat ga ik kantklossen", zei ze enthousiast. In de hoek van de kamer stond dat apparaat als een heel grote paddestoel vol kleine klosjes en draadjes. "Voor wie wordt dat", vroeg ik. "Voor mij een weet, voor jou een vraag." Ze keek me over haar bril aan. Ik vroeg niet meer, ik hóópte alleen en schudde de meegebrachte bonbons op een schaaltje hetgeen haar een "kind veel te duur" ontlokte. Ik gunde haar de handgemaakte knotsen. Het was altijd fijn bij haar te zijn. Ze was nog steeds zeer geïnteresseerd in wat ze de "buitenwereld" noemde.

Een korte klop op de deur. Een jong meisje kwam binnen met thee. Twee kopjes, twee plakjes cake. Mevrouw keek op en kreeg het docerende in haar stem dat zij altijd had als onze lerares Nederlands. "Lééntje, je wéét toch dat ik grààg citroen bij de thee heb." Het meisje sloeg een hand voor de mond. "Stom!, kgeffetrug."

"Kijk", zei mijn gastvrouw, "dat vind ik nu zo ergerlijk van deze tijd. Ze verminken de Nederlandse taal. Slikken halve zinnen in, articuleren niet en doorspekken het met namaak Engels. Zo verhaspelen ze twee talen. Zelfs op TV en politici vallen over hun eigen woorden. Ik wil geen taalpurist zijn, maar een beetje meer respect voor de Nederlandse taal zou geen kwaad kunnen."

De citroen werd gebracht. Het ritueel begon. Een half schijfje in een persje, uitgeknepen boven het kopje. "De thee smaakt ook naar niks", zei ze vinnig. "Natuurlijk weer van zo'n zakje. En dat wàter hier." "Neem maar gauw een bonbon", zei ik, en hield haar het schaaltje voor . . . Zo vergleed de middag.

Op de parkeerplaats, laverend tussen de ontelbare paaltjes (was dat een hommage aan een zeker pseudoniem?) zocht ik naar mijn autosleutel. Die lag nog op het theetafeltje . . . "Stom", dacht ik, en met een cynisch lachje "Kgeffetrug".

Puck

Op stoom naar "Hollandse Oudheid"

De kaartjes worden geknipt met zo'n gietijzeren tang; onverbiddelijk.

Waar vind je het nog . . . , dat de trein wacht op 271 passagiers die iets te laat arriveren? Sjaak Boersma, gepensioneerd wegenwacht, die bijna onder de rook van Stroomtram Hoorn-Medemblik woont, belooft op 20 augustus, onze excursiedag, een boeiend uitzicht in deze historische driehoek. Het eerste fluitsein van de Museum-Stoomtram klinkt vertrouwd in de landelijke rust.

Voorpagina:
In de kalkovens werden schelpen gebrand. Zo ontstond de ongebluste kalk die werd verwerkt in mortel voor het metselwerk. Deze ovens komen uit Akersloot (Noord-Holland).

"Mooie mop"

Bedenkt Sjaak peinzend terwijl hij wacht tot de bedrijventerreinen links en rechts voorbij zijn. "Mijn wegenwacht-collega Piet van Immerzeel, kreeg op zijn laatste werkdag de opdracht naar de werkplaats van dit spoorwegmuseum te gaan. Daar vroegen zij hem zo'n grote carbidlamp te repareren. Piet mompelde verbaasd: "wij zijn toch van het wegverkeer, dus met rails heb ik eigenlijk niets van doen". Grapje van de collega's. Het kwam natuurlijk goed. Eenmaal in de Vut is Piet vrijwilliger geworden in de stoomtramwerkplaats. Kijk, hier komen de vrije verten. Moet je die mooie wolken tegen de blauwe hemel toch zien. En dáár, zie je het, dàár liggen kleurrijke begoniavelden. O ja, die werkplaats; ze kunnen nog technische vrijwilligers gebruiken." De stoomtram blies ongeremd luidruchtig dit traject van onze excursiedag af.

Tijden van weleer

Het knusse "Holland" aan de Oever van de Zuyderzee is nu wedergekeerd in het unieke Zuiderzee-museum. In het buitenmuseum dwaal je door de "buurtjes" uit verschillende Zuiderzee-plaatsen waar je ruikt, hoort, voelt en proeft hoe de mensen van rond 1880 tot omstreeks 1930 leefden. Het binnenmuseum staat dit jaar in het teken van de Zuiderzeeballade. Op deze muzikale tentoonstelling worden ruim tachtig Zuiderzee-liederen vertolkt. U kunt nog gaan kijken en luisteren. Het winterprogramma 2003-2004 is al verkrijgbaar.

Het Zuiderzee-buitenmuseum is een "echt" dorp met oorspronkelijke huisjes, een kerk, de straatjes van de ambachtslieden. Ach... die goede oude tijden, toch...

Die "oude tijden" vielen voor ons wel mee, 1880 - 1932. De leef- en werkomstandigheden gaven te denken.

Hoge excursiescore

Tegen vijf uur in de middag was Volendam op straatbreedte vol. Automobilisten zetten hun motoren af en keken goedlachs toe. In restaurant Spaander, met uitzicht op het IJsselmeer, voltrok zich de invasie voor het diner die toch inschikkelijk verliep. "Ja", vraag je je op zo'n moment wel af: "hoe groot kan onze VG-ANWB tijdens excursiedagen eigenlijk groeien? En wat betekent de VG-ANWB op een excursiedag, en alle andere dagen van het jaar, voor de leden?" Een serieuze vraag, nu de VG-ANWB volgend jaar zijn 25-jarig bestaan zal bereiken.

Onderlinge band

Bij elke excursie wordt duidelijk hoezeer men geniet van "het elkaar weer zien en bij te praten". Dit is dan ook één van de aspecten in ons verenigingsgebeuren. Vraag het aan de voorzitter, Ruud Olland, in het vertrouwen dat hij kort en bondig de doelstelling formuleert: "Ten eerste, zoals vandaag, de onderlinge band versterken. En vervolgens de feitelijke behartiging van de belangen van onze leden. De zorg voor de leden sluit daar op aan, denk aan ons korps regiocontactpersonen. Zoals je op deze excursie opnieuw ziet: het is overduidelijk dat er behoefte bestaat aan één gezamenlijke excursiedag. Er gaan wel eens stemmen op die een geografische splitsing in twee verschillende dagen en regio's opperen. Zodat de "groep" kleiner wordt. Minder massaal, zeggen sommigen. Het vinden van lunch- en dineraccommodatie wordt bij een kleiner gezelschap wellicht gemakkelijker te organiseren, want dat is voor Carolijn Jongsma die ook deze excursie organiseerde een pittige en veeleisende taak geweest, terwijl zij er vandaag helaas niet bij kon zijn. Maar . . . mij is vandaag weer duidelijk: je moet niet geografisch splitsen."

"Het is voor iedereen een grote dag" zegt Aly Vonder uit Rolde. "Albert en ik kijken elk jaar uit naar de jongens en mannen in het gehele land die je anders nooit tegenkomt. De wegenwachten kennen elkaar bijna allemaal. Er werd bij ons wel van standplaats gewisseld in het belang van de efficientie van de wegenwachtorganisatie. Dit speelt misschien minder sterk bij, bijvoorbeeld, het hoofdkantoor. Het moet één excursiedag voor iedereen blijven; niet opsplitsen. Overigens: als wij volgend jaar, bij ons verenigings-

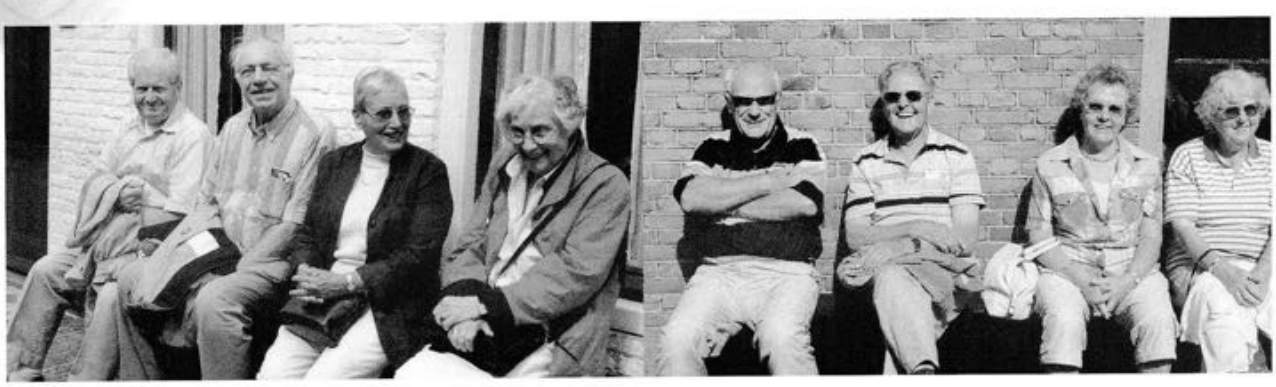

jubileum, twee dagen op excursie zouden gaan, laten wij dan onder de vlag van de ANWB in ons eigen land blijven. Ik voel het als "een nationaal gebeuren". Daarom hebben wij blauw bloed gehad. En daar profiteren wij nu van." Leen van Okkenburg woont nu in Middelharnis. Hij was 34 jaar wegenwacht. Begon op "Pauwmolen" te Delft, kwam daarna in Rhoon. Altijd op de weg. "Ik wilde in al mijn wegenwachtjaren beslist op de weg blijven. Daar gebeurde het, daar was je nodig. Vandaag, op deze excursiedag, precies een jaar geleden, was het mijn laatste werkdag. Ik werd meteen lid van de VG-ANWB. En nu ben ik voor het eerst mee. Perfecte organisatie. Leuk, "oude" collega's weer te zien. Herinneringen ophalen, verhalen opnieuw vertellen, gewoon kletsen, tijd tekort. Net als de ANWB is de VG-ANWB een "club waar je naar de mensen toegaat, praat, je thuisvoelt, zo zie ik dat."

Jan Korstjens
Foto's Leo Scheffer

Excursie op herhaling

Welgeteld 12 foto's. En Leo maakte er nog zo veel méér. Daarom gaan wij samen met Leo en Yvonne in de december-BUITENBAND nog even op foto-excursie.

TOEN & NU

In de BUITENBAND wil de redactie een serie korte vergelijkende impressies geven van een aantal ANWB-afdelingen, zoals die in het verleden hun werkzaamheden uitvoerden en zoals het er nu toe gaat. We gaan terug naar een periode die wij ons allemaal kunnen herinneren en misschien wel zelf hebben ervaren.
Met foto's hopen wij de verschillen tussen de beide perioden te kunnen illustreren. We beginnen deze serie met twee impressies over de afdeling Bewegwijzering "Toen en Nu".

Bewegwijzering "TOEN"

Wat was de essentie van de bewegwijzering zo'n dertig jaar geleden en hoe werd dit ervaren door de werknemer van toen en hoe werd er gewerkt? Om hier achter te komen hebben we een gesprek gehad met iemand die in die tijd bij de afdeling Bewegwijzering werkte (en nu nog werkt) onze collega Jaap van der Beek.

In die tijd, zo'n dertig jaar geleden, werd er nog van uitgegaan dat de gebruiker alleen belang had om de richting en de afstand te weten tussen het punt waar hij op dat moment stond en de plaats van bestemming. Dus werd de plaatsnaam en afstand in kilometers aangegeven, soms zelfs in getallen tot achter de komma, en per bord ook nog met zoveel mogelijk plaatsen.
De bewegwijzering was eigenlijk erg statisch, hoewel er toen ook al behoefte bleek te bestaan aan enige flexibiliteit.
Als voorbeeld hiervoor mag genoemd worden de toepassing van een klepje waarmee, als dat in verband met de verkeersdrukte noodzakelijk was, de richting naar een bepaalde plaats kon worden gewijzigd om zodoende de verkeersstroom te beïnvloeden. Uiteraard was dit klepje verzekerd door een slot zodat onbevoegden hier geen misbruik van konden maken.
Hoewel er in principe werd uitgegaan van het aangeven van de kortste weg, werd er ook toen al met andere factoren rekening gehouden. Om het doorgaande verkeer uit het binnengebied te weren, werd daarom wel eens, en later ook in meerdere mate, van dit principe afgeweken.
In die tijd was de werkwijze van de medewerkers bijna allesomvattend. Het gehele proces vanaf de voorbespreking met de wegeigenaar tot de bestekbeschrijving en het opstellen van de begroting was in één hand. De betrokken medewerker maakte het ontwerp en werkte dit in detail uit, waarbij zijn kennis ter plekke een belangrijk element vormde. Deze werkzaamheden werden allemaal handmatig uitgevoerd achter tekentafel en bureau.

Jaap van der Beek,

die al bijna veertig jaren bij Bewegwijzering werkt, kent zoals alle aanstormende senioren bij de ANWB: "de geschiedenis van de Bond".
"Was het niet in 1892 toen de eerste jaarlijkse uitgave voor wegwijzers en waarschuwingsborden in de ANWB-boekhouding verscheen?"
Ja, dat was zo: 293 gulden en 48,5 cent. Omdat de overheid vervolgens niets deed was "de bond die de wegwijzers plaatst" niet meer te stuiten. Toen in 1903 de 1000ste wegwijzer werd geplaatst bedroeg de jaarlijkse uitgave f 7.745,10, nog steeds op de cent nauwkeurig. Wie deze zomer door landelijk-toeristisch Nederland fietste prees de witte ANWB-paddestoelen en neemt zich voor aan de nieuwe rode - die staan hier en daar al - te wennen.
Jaap bedoelt maar: de ANWB-bewegwijzering houdt veel meer in dan alleen de evolutie boven en terzijde van het landelijk wegennet. Dit terzijde van de grote lijn in deze eerste *"Toen en Nu"*.

Ton Groenewege,

manager Bewegwijzering, beleeft de nieuwe tijden. Dynamisch. Met Europese regelgeving, raamcontracten, mobiliteitsinformatie en parkeerverwijssysteem. Aan passen van je organisatie die pro-actief marktgericht moet worden. De markt ligt open met de Europese regelgeving. Bewegwijzering kan inschrijven op Europese projecten. Het "product" projectmanagement is er.

Onze redactie dankt Ton en Jaap voor hun medewerking aan onze eerste "Toen en Nu". Beide zijn enthousiast en uitermate betrokken bij "hun werk"; hetzelfde als *"Nu en Toen"*.

Maar een schetsje op een kladpapiertje was voor de wegeigenaar vaak al voldoende om zijn fiat te geven, nog voordat alles tot in detail was uitgewerkt. Hoewel er zo'n dertig jaar geleden natuurlijk al autosnelwegen waren, was alles toch aanmerkelijk minder gecompliceerd dan het nu is. Het was veelal niet meer dan het plaatsen van een richtingsbord op of nabij een kruispunt. De ingewikkelde verkeersknooppunten moesten nog worden aangelegd. Ook de plaatsingsorganisatie was toen nog betrekkelijk simpel. In de meeste gevallen had men alleen te maken met een overheid (Rijkswaterstaat, Provincie en Gemeente) als eigenaar van de betreffende weg. Met deze overheden werden in het algemeen raamcontracten voor een langere duur afgesloten, die daarna bijna automatisch werden verlengd. Door het toewijzen van een bepaalde regio aan één medewerker werd de samenwerking en hierdoor ook het vertrouwen tussen vertegenwoordiging van de wegeigenaar en bewegwijzering bevorderd. Er was geen sprake van "concurrentie" en hierdoor was de ANWB dan ook de autoriteit op dit terrein. Als particuliere vereniging had de ANWB immers - méér dan een eeuw geleden - het initiatief tot de landelijke bewegwijzering genomen!
De medewerker van Bewegwijzering verzorgde een nagenoeg compleet product, van ontwerp tot plaatsing van vaak een groot aantal relatief kleine projecten. Hierdoor was hij zeer ambulant, een aantal dagen van de week rondrijdend in de regio en de rest van de tijd op kantoor om het een en ander uit te werken of verder te ontwikkelen. In de loop van de jaren veranderde hierin het nodige, meerdere partijen werden bij de ontwikkeling betrokken, de projecten werden groter en complexer, er kwam meer regelwerk en de opdrachtgever werd steeds kritischer en mondiger, om niet te zeggen meer eisend.

Bewegwijzering "NU" (en een klein beetje toekomst)

Om een indruk te krijgen hoe het er nu aan toe gaat en mogelijk in de toekomst toe zal gaan hebben we, hoe kan het anders, gesproken met Ton Groenewege, Manager Bewegwijzering.

De tijden veranderen en dat geldt ook voor de afdeling Bewegwijzering. Werkte de afdeling in het verleden volgens het brievenbussysteem - de opdrachten kwamen vanzelf binnen -, nu is dat drastisch veranderd. De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft de raamcontracten opgezegd en er is een Europese regelgeving die bepaalt dat grote werken openbaar, Europawijd, moeten worden aanbesteed. Dat wil zeggen, er is concurrentie gekomen en Bewegwijzering zal de markt op moeten.
Met de ontwikkeling in de voorgaande jaren waarin de klant, wegbeheerder en -eigenaar kritischer geworden is, wil ook de gebruiker meer weten dan alleen richting en afstand naar een bepaalde bestemming. En voor wie is uiteindelijk de bewegwijzering bedoeld? Juist de weggebruiker, de particuliere automobilist, motorrijder, en de transport-/vervoersbedrijven. Termen zoals mobiliteitsinformatie en parkeerverwijssysteem worden inmiddels gebezigd. Waar het op neer komt is dat de gebruiker actuele informatie verlangt. En dat hij hierover op het juiste moment kan beschikken om daarmee op de snelste, veiligste en comfortabelste wijze op de plaats van bestemming te komen.
Maar dat niet alleen, hij wenst grote zekerheid te hebben of hij daar zijn voertuig kan parkeren, of hij wenst over actuele informatie te beschikken welke aansluitingsmogelijkheden hij heeft met andere vervoersmogelijkheden. In geval van verkeersstagnatie wil hij niet alleen weten dat er ergens een file is, maar ook welke alternatieven er zijn om toch op de snelste wijze op de plaats van bestemming te komen.
Kortom om aan de grote hoeveelheid van nieuwe eisen en regels te kunnen voldoen met als doel om ook in de toekomst marktleider te blijven, zal je daar je organisatie op moeten aanpassen.
Van een organisatie die volgens het brievenbussysteem kon werken, zal er nu, volgens Ton Groenewege, een proactief marktgerichte organisatie moeten komen.
Deze organisatie zal marketing moeten bedrijven, zal moeten werken aan nieuwe producten en zal deze producten moeten zien te "verkopen". De klant is alllang niet meer alleen de overheid, grote bedrijfsterreinen met vaak een groot wegennet, zoals Schiphol, of haven- en industriebedrijven zijn potentiële klanten. Door allerlei constructies is het zelfs zo dat Bewegwijzering onderaannemer kan worden van een wegenbouwer, zoals dat nu bij BAM voor een bepaald weggedeelte het geval is. Hierbij is sprake van een contract met een loopduur van tientallen jaren.
Transportbedrijven willen weten hoe ze op de meest efficiënte manier hun vracht op de plaats van bestemming kunnen brengen. Hiervoor is actuele informatie nodig over zowel de conditie van de weg als het verkeer van het moment. Bewegwijzering zal verkeersadviezen gaan verstrekken tot aan de bestemmingsplaats. Hierdoor zal de afdeling in breder verband werken en worden andere informatiebronnen ook ingeschakeld.
Dus geen passieve bewegwijzering meer in de toekomst, althans wat betreft het autoverkeer. De moderne informatie- en communicatietechnologie zal hierbij een heel belangrijke rol gaan spelen.
Maar dat niet alleen, de markt is niet meer beperkt tot Nederland alleen. Nee, openbare aanbesteding van grote werken is een Europese regelgeving en niets belet daarom Bewegwijzering om in te schrijven op Europese projecten. De afdeling beschikt over een grote dosis kennis en ervaring die als "product"-projectmanagement kan worden aangeboden.
Alles bij elkaar een hele grote uitdaging, waarvoor een moderne, professionele en daadkrachtige organisatie nodig is. Hieraan wordt de komende jaren heel hard gewerkt. We wensen de afdeling veel creativiteit, inventiviteit en vooral een grote dosis werkplezier toe bij het verwezenlijken van de gestelde doelen.

Wim de Graaf

De toegevoegde waarde van de NVOG

Een aantal verenigingen heeft om uiteenlopende redenen het lidmaatschap van de NVOG opgezegd. Andere verenigingen aarzelen over het al dan niet lid blijven; geconfronteerd wordend met een mogelijk sterk stijgende contributie.

Toegevoegde waarde

De voorzitter van de Vereniging van Gepensioneerde Omroepmedewerkers, VGO, Frans van Houtert, is overtuigd van de toegevoegde waarde van de NVOG. Hij bepaalt zich tot een zakelijke opsomming van feiten die resulteren in een concrete omschrijving van dit begrip ten aanzien van de NVOG:
"Het antwoord op de vraag naar de positie en de betekenis van de NVOG begint zo'n vijftien jaar geleden toen gepensioneerden van de Shell, Philips, KLM, de Omroepen - om maar een paar van die founding fathers te noemen - de koppen bij elkaar staken. Gewend als zij waren in hun werkzame leven aan een zekere beïnvloeding van de werkgever, al of niet via de vakbeweging, te kunnen doen kwamen zij tot de conclusie dat zij nu niets meer te vertellen hadden. Weg was de inspraak, het meedenken, het meepraten over arbeidsvoorwaarden, over secundaire voorzieningen, etc..
Gepensioneerd zijn betekende: mond houden, terug in je mand en je nergens mee bemoeien. Het gevoel van onbehagen, van machteloosheid, over die plotselinge terugval, leidde tot een bundeling van krachten in het OVGO, het Overlegorgaan Verenigingen van Gepensioneerden van Ondernemingen. In 1991 kwam er een breed samenwerkingsverband tot stand met de ouderenorganisaties die al langer bestonden zoals de ANBO en de Unie KBO. Samen met nog enkele andere organisaties werd het C.S.O. - het Coördinatie Orgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties - gevormd. Het OVGO had in dit orgaan als belangrijkste takenpakket de belangenbehartiging op het punt van inkomen: AOW en aanvullend pensioen.

Factor van betekenis

Het verhaal mag als bekend worden verondersteld. De OVGO nam in getal sterk toe en groeide binnen een aantal jaren uit tot een organisatie met tientallen verenigingen, samen goed voor een royale honderdduizend leden. Binnen het CSO, dat als enige gesprekspartner van de ouderenorganisaties met de overheid functioneerde (en nog functioneert), ging het OVGO, later omgedoopt tot NVOG, een steeds grotere rol vervullen. De NVOG groeide uit tot een factor van betekenis. Er werd door de overheid naar ons geluisterd: in persoonlijke contacten met ministers, staatssecretarissen en individuele kamerleden werd duidelijk gemaakt dat de gepensioneerden geen onmondige wezens waren die langs de kant konden worden gezet als nutteloze ballast.
Binnen het CSO liet de NVOG deskundigen onderzoek instellen naar situaties die voor gepensioneerden minder aantrekkelijk waren. In de loop van de jaren verschenen er vele wetenschappelijke studies over een aantal zaken die voor groepen van gepensioneerden van uitzonderlijk belang waren. En dankzij die wetenschappelijk gefundeerde rapporten werden zaken gecorrigeerd. Zo werd in 1994 naar aanleiding van het rapport "Vrouwenpensioenen in de steigers" de regelgeving op dit punt succesvol verbeterd. Meerdere nota's volgden in de loop van de jaren: over de AOW, over pensioenfondsen in Europa, over ouderen en arbeid, over medezeggenschap. Rapporten die gepresenteerd werden in grote stijl: tijdens speciale bijeenkomsten op ministeries of in het Internationaal Perscentrum Nieuwspoort. Officiële speeches, persconferenties en veel publiciteit in krant, radio en televisie.

Belastingwetgeving

Dit was midden jaren negentig de toegevoegde waarde van de NVOG. Onze vereniging telde mee. De gepensioneerden waren een factor van belang geworden, waarmee rekening moest worden gehouden. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is de belastingwetgeving die onder grote pressie in 1998 moest worden gecorrigeerd omdat er te weinig rekening was gehouden met de koopkracht van de ouderen. Massaal liet ouder Nederland weten dit niet te accepteren.
De toegevoegde waarde van een gepensioneerdenvereniging was overduidelijk. Belangenbehartiging was noodzakelijk gebleken.
En in wezen is er sinds 1998 niet veel veranderd. We hebben weliswaar op een aantal terreinen winst geboekt, maar helaas werd er op zeker moment wat voor de één als winst op een bepaald gebied gold, door de ander als totaal anders uitgelegd. Zonder nu hier tot in detail op de oorzaak van de verschillen in opvatting in te gaan moet worden geconstateerd dat dit geleid heeft tot een breuk met vergaande gevolgen.
Met name voor die toegevoegde waarde. Want het is duidelijk dat een als éénheid opererende organisatie meer effect van het getal kan verwachten, dan een club die tot op het bot verdeeld is.
Er is, sinds we ons in 1998 druk maakten over de belastingwetgeving, op het gebied van de ouderenzorg het een en ander gebeurd. Anno 2003 hebben we te maken met een regelrechte aanslag op onze pensioenen. Het Nederlandse pensioensysteem is in uitermate slecht weer terecht gekomen. Alle zeilen moeten worden bijgezet om een catastrofe te voorkomen. Er zal het nodige moeten gebeuren op het gebied van de premies, er moet een antwoord worden gevonden op de vraag of de pensioenleeftijd verhoogd moet worden, of het pre-pensioen wel gehandhaafd kan blijven; of er sprake moet zijn van middelloon of eindloon bij het bepalen van de pensioengrondslag. En last but not least: kan er nog worden geïndexeerd?
Houden de pensioenfondsen het wel vol? Wat kunnen de gepensioneerden verwachten?
Stuk voor stuk problemen die nuchter, met een koel verstand en met grote zakelijkheid benaderd moeten worden. Problemen ook, die eenheid van handelen vereisen.
Het hoeft geen betoog: binnen de NVOG bestaat die eenheid op dit moment niet. Maar er wordt keihard gewerkt om die eenheid te herstellen, te bewaren. Een vernieuwd bestuur zal dat moeten realiseren. De NVOG heeft in het verleden, opererend als een éénheid veel bereikt. Het zou verschrikkelijk jammer zijn als aan die vruchtbare arbeid een einde zou komen. Juist omdat er, misschien nog wel meer dan in het verleden het geval was, zo verschrikkelijk veel belangrijke zaken aan de orde zijn. We kunnen als belangenbehartigersorganisatie bijzonder veel betekenen voor de gepensioneerden van nu en voor degenen die binnenkort gepensioneerd zullen worden. De NVOG kán weer als factor van belang gaan opereren. Als er althans sprake van eenheid is. Als de uitgetreden verenigingen terugkomen; als de - nu nog - leden niet weglopen. Misschien is het wel heel erg naïef om zo te denken, is de realiteit weerbarstiger. Maar alleen dan heeft die "toegevoegde waarde" werkelijk inhoud. Met elkaar houden we de toegevoegde waarde in stand. Lukt dat niet en blijft de versplintering voortduren, dan gaat niet alleen de toegevoegde waarde verloren. . . "

Frans van Houtert

Frans van Houtert is voorzitter van de Vereniging van Gepensioneerde Omroepmedewerkers-VGO. De VGO is, evenals de VG-ANWB, lid van de NVOG.

ANWB Kruiswoordpuzzel

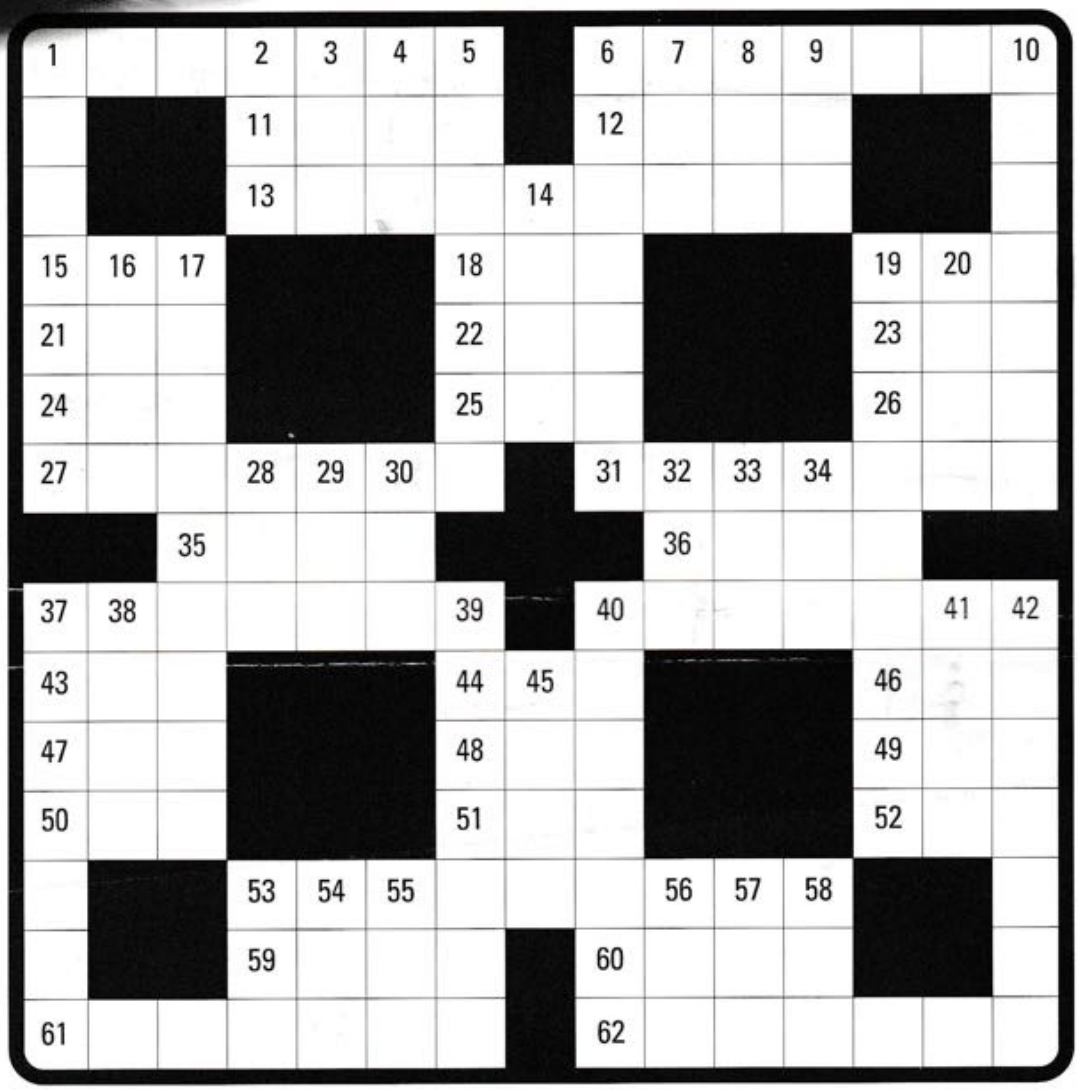

1	12	15	21	18	57	56	5	25

Copyright TOPP Software 1991.

Horizontaal

1. Tonen.
6. Voorzien van zekere haargroei.
11. Tijdperk.
12. Maatschappelijke stand.
13. Onverbiddelijk.
15. Stuk stof.
18. Engels telwoord.
19. Een gemeentelijke instelling (afk).
21. Meisjesnaam.
22. Zwarte delfstof.
23. Opstootje.
24. Bid.
25. Deel van een balspel.
26. Oosterse titel.
27. Boomzaad.
31. Plaats in Saoudi-Arabië.
35. Teken.
36. Eeuwigheid.
37. Koning der Hunnen.
40. Pannenkoekje.
43. Oppervlaktemaat.
44. Meisjesnaam.
46. Internationaal arbeidsbureau (afk).
47. Meisjesnaam.
48. Hert.
49. Engelse wet.
50. Ligplaats voor schepen.
51. Majeur.
52. Familielid.
53. Vindplaats van zeker metaal.
59. Griekse letter.
60. Lusthof.
61. Zeker touw op zeilschepen.
62. Soort hert.

Verticaal

1. Haarloos hoofd.
2. Zot.
3. Steen.
4. Zeer.
5. Tweede oogst.
6. TV held.
7. Plaats in Nederland.
8. Genoeg.
9. Indien.
10. Krant.
14. Verbond.
16. Tijdperk.
17. Soort knoop in een touw.
19. Korenopslagplaats.
20. Echtgenote.
28. Maand.
29. Geneesmiddel.
30. Inlichtingen (afk).
32. Vogelfamilie.
33. Hert.
34. Geladen deeltje.
37. Insect.
38. Muziekgezelschap.
39. Brandstof.
40. Eilandengroep.
41. Jongensnaam.
42. Getijde stroom.
45. Toegang.
53. Te zijner tijd (afk).
54. Europeaan.
55. Netto (afk).
56. Plaats in Nederland.
57. Heidemeer.
58. Slot.

Oplossingen vóór 1 november naar:
Carolijn Jongsma,
Van Kijfhoeklaan 46,
2597 TD Den Haag.

Oplossing

Oplossing kruiswoordpuzzel juni 2003.
Trefwoord: Tabernakel.

Horizontaal

1. kraaminrichting; 13. sauna; 14. aaien; 15. rld; 16. cel; 18. adorp; 20. karel; 23. agde; 25. eeklo; 27. naar; 29. lee; 30. eva; 31. are; 32. alle; 34. el; 35. do; 37. eden; 38. bede; 39. omsk; 40. amor; 42. na; 44. eg; 45. brug; 47. ier; 48. dia; 50. ali; 51. kist; 53. baard; 55. dame; 56. totem; 58. laban; 60. aad; 61. dan; 63. espen; 65. gebit; 68. kostenverlaging.

Verticaal

1. ko; 2. as; 3. aarde; 4. mulo; 5. indre; 6. na; 7. ia; 8. cacao; 9. hier; 10. telen; 11. in; 12. ga; 17. balalaika; 18. adelborst; 19. peel; 20. klad; 21. laadkraan; 22. arendgier; 24. gel; 26. kv; 28. are; 33. eer; 34. een; 36. oog; 37. esb; 41. mei; 43. adam; 44. earl; 46. ulm; 49. ia; 52. toast; 53. beden; 54. dadel; 55. danig; 57. tape; 59. baba; 62. ok; 63. es; 64. nv; 65. gr; 66. ti; 67. kg.

Bij loting werd winnaar, en ontving de cadeaubon: mevrouw G. Overeem,